

Kurshandledning för
Examensarbete på grundläggande
nivå

inom Allmänt UbildningsOmråde (AU0)

Kurskod:
LAEXC1, 9VA404

Innehållsförteckning

Vad är ett examensarbete?.....	3
Förberedelser inför examensarbete inom allmänt utbildningsområde.....	4
Genomförande och handledning av examensarbetet.....	5
Krav på ett examensarbete.....	7
Färdigställande av examensarbetet.....	8
Slutseminarier.....	9
Examination.....	10
Vad gör man när man granskar och opponerar på ett examensarbete?.....	11
Inriktningsansvariga.....	13
Praktiska anvisningar.....	14
Ansökan om examensbevis.....	15
Förslag på litteratur i forskningsmetod.....	16

Bilagor:

Kursplan (Bilaga 1)

Sökguider för informationssökning (Bilaga 2)

PM (Bilaga 3)

Vad är ett examensarbete?

Läroarbetsutbildning, liksom övrig högskoleutbildning, skall vila på vetenskaplig grund.

Utbildningen skall förmedla aktuella forskningsresultat och befrämja ett vetenskapligt förhållningssätt hos de studerande. Det är viktigt att de studerande ges möjlighet att tillämpa ett sådant förhållningssätt i utbildningen för att senare kunna utvecklas i sin profession och utveckla arbetet i skolan. Centrala aspekter i en forskningsanknuten högskoleutbildning är nyfikenhet, självständigt tänkande och ett undersökande och kritiskt reflekterande förhållningssätt. Detta är förmågor och attityder som de studerande förväntas utveckla under hela utbildningen. De studerande ska också visa prov på självständighet i genomförda skriftliga arbeten.

Som ett led i detta och därmed i utvecklingen till professionell lärare genomför alla läroarbetsutbildande ett examensarbete som omfattar 15 hp mot slutet av utbildningen. Genom detta arbete skall den studerande visa att han eller hon kan använda sig av vetenskapliga metoder och teorier. Det blir därmed en förberedelse för att aktivt kunna medverka i skolans utvecklingsarbete och för att eventuellt delta i forskarutbildning. Det bör dock poängteras att examensarbetet främst utgör ett viktigt led i utvecklingen av ett undersökande och analyserande förhållningssätt som förutsätts hos en professionell lärare.

Examensarbetet är ett självständigt arbete, som i allmänhet utförs i par, med forskningskaraktär som skall ha en tydlig yrkesrelevans. Det skall ge de studerande tillfällen att undersöka och problematisera fenomen som aktualiseras i skolans vardag. Arbetet knyts med fördel till något pågående projekt inom forskningsmiljöer med relevans för läroarbetsutbildningens problemområden. Frågor kan belysas med hjälp av teorier och metoder från olika ämnes-traditioner. Examensarbetet kan även bli en del i ett utvecklingsprojekt vid någon skola eller centralt i någon kommun (till exempel vid Pedagogiskt centrum i Linköpings kommun). Arbetet skall resultera i en uppsats som läggs fram, granskas och diskuteras i ett seminarium.

Ett examensarbete kan ha olika karaktär. Det kan vara en empirisk undersökning av något fenomen i skolan, en litteratur- eller dokumentstudie eller ett utvecklingsarbete. Examensarbetet kan genomföras som en del av specialisering eller fördjupning i något ämne eller inom

Allmänt utbildningsområde. Denna kurshandledning gäller examensarbeten inom **Allmänt utbildningsområde (AUO)**. För information om examensarbete inom specialisering eller fördjupning hänvisas till inriktningsansvarig vid respektive institution.

Examensarbetet inom Allmänt utbildningsområde genomförs som ett pararbete och endast undantagsvis som ett enskilt arbete. Det är de kursansvariga som avgör när ett arbete kan genomföras som ett enskilt arbete. De skäl som avgör detta är av innehållslig natur. Sociala skäl är inte tillräcklig grund.

Förberedelser inför examensarbete inom Allmänt utbildningsområde

Under hela utbildningen förekommer kursinslag som på olika sätt förbereder för det avslutande examensarbetet. I flera av kurserna ingår uppgifter som syftar till att utveckla självständigt och kritiskt tänkande och bidra till ämnesfördjupning och kunskaper om skolans vardag. Olika metoder för datainsamling och analys övas. Dessutom ingår litteratur om forskningsmetod i samtliga kurser. Här följer några exempel på inslag som utgör förberedelse inför examensarbetet.

- Att identifiera och analysera något problem/fenomen som förekommer i lärarverksamhet samt formulera och avgränsa en frågeställning som rör detta.
- Att med hjälp av universitetsbiblioteket söka information, samla, välja och kritiskt granska litteratur inom ett område, läsa forskningsrapporter, vetenskapliga artiklar och avhandlingar samt sammanställa litteraturöversikter. (Se bilaga 3)
- Att pröva olika metoder för insamling av data och källmaterial, till exempel observation, enkät, intervju, dokumentstudier samt pröva olika metoder för bearbetning och analys av data.
- Att formulera en skriftlig redogörelse för ett specifikt skolproblem.
- Att läsa andra studerandes texter och pröva opponentskap.
- Att delta i något/några av de framläggingsseminarier som arrangeras flera gånger per år är värdefullt som förberedelse inför examensarbetet.

Att aktivt delta i alla delar av den föreläsnings- och seminarier serie som benämns 'Metodstrimma' är viktigt för att kunna genomföra ett examensarbete av god kvalitet. Mer tid för handledning kan då dessutom ägnas åt det egna arbetet i stället för åt frågor av mer allmän karaktär. Metodstrimman behandlar ämnen som t.ex. etik i forskningsarbete, vetenskap som metod, konsten att skriva ett vetenskapligt arbete, opponentskap och respondentskap. Här finns också möjlighet att ställa frågor med utgångspunkt i det egna arbetet. Biblioteket erbjuder också ett antal tillfällen för stöd i samband med informationssökning i olika databaser. Vilka baser som behandlas och som alla studenter förväntas kunna använda finns förtecknade i bilaga 3 i denna kurshandledning.

Genomförande och handledning av examensarbetet

Examensarbetet i Allmänt utbildningsområde kan utföras med handledning vid de institutioner som medverkar i lärarutbildningen. Examensarbetet genomförs och läggs fram vid den institution där handledaren hör hemma. Förberedelser inför examensarbetet i form av informationsmöten, seminarier, handledning, råd och anvisningar vad gäller tillvägagångssätt och slutprodukt samt tider för framläggning, kan därför vara olika. De **studerande har ansvar** för att ta kontakt med handledare, hålla tidsplan samt delta i seminarier och föreläsningar som erbjuds inom kursen.

De studerande som tillsammans ska skriva ett examensarbete ska själva bilda par och formulera ett problemområde med frågeställningar. Paret kan alltså bildas långt innan examensarbetet påbörjas. Om en studerande inte hittar någon lämplig medstudent att genomföra arbetet med skrivs arbetet enskilt.

Handledning ges av lärare inom något av de ämnen som ingår i lärarprogrammet men kan också ges av aktiva forskare i anslutning till skolrelevanta forskningsprojekt. Handledare kan välja att handleda arbeten i grupp. Handledning sker då enligt en överenskommen tidsplan och omfattar i allmänhet såväl grupphandledning som parhandledning. I samband med grupphandledning bör handledaren organisera tillfällena och leda samtalet.

Handledarens uppgifter (se även bilaga 2) är att:

- diskutera valt problemområde och hjälpa till med avgränsning av det ämne som ska studeras och ev frågeställningar
- bistå med råd angående relevant litteratur inom forskningsområdet
- diskutera metodval, insamling, bearbetning och analys av data
- läsa och kommentera studerandes texter
- behandla forskningsetiska frågor
- ge klartecken när arbetet anses färdigt att läggas fram i seminarium
- diskutera vad opponentskap innebär

De studerandes ansvar är att välja ett problemområde, en fråga att studera närmare, gärna i anslutning till ett forskningsprojekt eller utvecklingsprojekt i någon skola. Val av ämne skall de studerande anmäla till Malin Åberg, IBL (malin.berg@liu.se). Anmälan skall ske före ett visst datum. Vilket datum som gäller meddelas i samband med informationsmöte som alla kallas till terminen före examensarbetet. Detta och mycket annat finns också på

Lärarprogrammets hemsida för Examensarbete inom AUO. Adress:

http://www.ibl.liu.se/student/lararprogrammet/examensarb_lararprog

Administratör vid IBL alt den inriktningsansvarige (se sid 13) meddelar paren vilken handledare som utsetts och paren tar därefter snarast kontakt med sin handledare.

Det är viktigt att tidigt, och tillsammans med handledaren, diskutera och avgränsa ämnet och komma överens om en plan för arbetet. Vidare att ta reda på om det redan har skrivits något av intresse för det ämne som ska avhandlas. Med hjälp av en eller flera metoder skall de studerande samla data som belyser det valda ämnet, tolka, analysera och diskutera materialet och presentera det hela i en uppsats.

Undersökningar skall genomföras på ett systematiskt sätt och resultaten presenteras klart och tydligt så att en läsare kan följa hur studien genomförts. Varje moment skall utföras med stor noggrannhet och beskrivas ingående. Val av ämne, litteratur och metod för insamling och behandling av data skall motiveras. Intervju har blivit en metod som många använder för sin datainsamling. Ämnen och frågor som kräver andra sätt att samla och analysera material, som t ex granskning av läromedel, dokument och protokoll, analyser av film och skönlitteratur, observationer i klassrum m m bör också övervägas.

Att färdigställa ett skriftligt arbete omfattande 15 hp är krävande. För att arbetet ska bli klart i tid gäller det att komma igång tidigt. Ett bra sätt att komma igång är att skriva en kort PM (promemoria) som kan innehålla en kort redogörelse för val av problemområde, syfte och frågeställning, tänkbara metoder och förslag på avhandlingar, vetenskapliga artiklar och annan forskningslitteratur samt en tidsplan. En PM blir en bra utgångspunkt i en första diskussion med handledaren.Handledning ges i huvudsak den termin kursen går, men kan i undantagsfall, efter beslut av kursansvarig, ges efterföljande termin.

Krav på ett examensarbete

För att examensarbetet skall få betyget **Godkänd** krävs följande:

- Det *problem* som studeras skall vara yrkesrelevant. Det skall bidra till kunskap om skola, elever, undervisning, lärande eller lärarens arbete. Det kan belysa frågor i klassrummet, skolan eller i ett vidare samhällsperspektiv.
- *Ämnet* skall vara avgränsat och syftet skall tydligt ange vad som ska åstadkommas med arbetet (fördjupa kunskap om, ge inblick i, etc). Syftet kan, om så är lämpligt, brytas ner i frågeställningar.
- I ett avsnitt om teori och tidigare forskning skall finnas vetenskaplig originallitteratur t ex artiklar och avhandlingar. Författarna skall bearbeta, jämföra, behandla litteraturen och bygga en egen text. Texten skall redogöra för vad andra hävdar om det som ska studeras (forskningsreferenser). Den skall omfatta ett resonemang som bildar bakgrund till arbetets frågeställningar och innehålla sparsamt med direkta referat och citat.
- Det skall finnas en motivering för val av metoder för insamling och analys av data, överensstämmelse vad gäller syfte, frågeställningar och metod, öppen och medveten beskrivning av tillvägagångssätt, också när det gäller bearbetning av data. Resonemang skall föras i relation till metodlitteratur och forskningsetiska överväganden.
- I resultatredovisningen skall centrala teman på ett överskådligt sätt lyftas fram och analyseras i relation till frågeställningarna.
- I diskussionen skall resultat och analyser sammanfattas. Egna slutsatser om resultat och analyser, i relation till frågeställningar, vald litteratur, teori och eventuella centrala begrepp skall redovisas.
- Arbetet skall vara väl sammanhållet och ha tydlig struktur.
- Arbetet skall innehålla en kort och informativ *sammanfattning* (abstract) som skrivs på biblioteksbladet (på svenska).
- Uppsatsens alla delar skall följa vedertagna normer för vetenskapligt skrivande.

För att examensarbetet skall få betyget **Väl godkänd** krävs dessutom följande:

- Arbetet skall ha en tydlig relevant teoretisk förankring som pekar ut problematiken, ge en fyllig bild av forskningsområdet och knyta an frågeställningarna till detta
- Arbetet skall omfatta beskrivning av teoretiskt perspektiv och/eller behandling av centrala begrepp samt till övervägande del innehålla tidigare forskning som originallitteratur (där sådan går att få tag på) och även omfatta internationell forskning där så är befogat.
- Frågeställningen/frågeställningarna skall vara väl motiverad med hänsyn till forskning inom området.
- I resultatdelen skall välmotiverade innehållsliga teman redovisas. Analysen skall visa förmåga att göra något eget med data.
- Arbetet skall utmärkas av en tydlig struktur med god inre logik, vara välskrivet och sammanhållet med sammanfattande analytiska kommentarer där så behövs.

Färdigställande av examensarbetet

Examensarbeten presenteras i en särskild rapportserie. Därför skall uppsatsen när den är färdigskriven förses med titelblad utformat på ett speciellt sätt. Den skall också innehålla ett ifyllt biblioteksblad som underlättar bibliotekets katalogisering av arbetet. Observera att titeln där även skall anges på engelska. Sammanfattningen på biblioteksbladet skrivs enbart på svenska. Begränsa antalet sökord till 3-4. En lista över sökord kan nås via Kungliga bibliotekets hemsida (<http://www.kb.se/katalogisering/Svenska-amnesord/>). Mallar för titelblad, biblioteksblad och Ladokblad hämtas på Lärarprogrammets hemsida för Examensarbeten inom AUO

(http://www.ibl.liu.se/student/lararprogrammet/examensarb_lararprog/).

Den studerande skall själv ansvara för att den slutliga versionen av examensarbetet läggs ut på nätet. Se anvisningar för detta på Electronic Press hemsida (<http://www.ep.liu.se/exjobb/index.sv.html>).

Publicerade arbeten går att komma åt på internet (<http://liu.diva-portal.org/>) ange LIU-LÄR-L-EX).

Slutseminarier

I slutet av kursen ska alla lägga fram sitt arbete i ett slutseminarium. På **IBL** görs anmälan till Malin Åberg, malin.aberg@liu.se och på **övriga institutioner görs anmälan till inriktningsansvarig**. Examinator utses vid de olika institutionerna. Denne leder slutseminariet. De två studerande som skrivit ett arbete tillsammans opponerar också tillsammans på ett annat arbete i den mån detta är praktiskt genomförbart. Examensarbetet examineras individuellt, det vill säga båda studenterna måste visa förtrogenhet med hela arbetet som de försvarar respektive opponerar på. På seminariet ges förslag på vad som kan förbättras i arbetet av opponenter. Opponenterna skall kritiskt och konstruktivt granska arbetet och diskutera tillsammans med författarna och deltagarna i slutseminariet. I samband med seminariet betygsätter examinator opponenter- och respondentskap och noterar betyg på studenternas LADOK-blad.

Examinator meddelar också under, eller direkt efter, seminariet vad som skall åtgärdas för att arbetet ska bli godkänt. Studenterna har efter seminariet en vecka på sig att åtgärda förslagen och lämna arbetet till examinatorn (vid halvfartsstudier har studenterna två veckor på sig). Först därefter examineras arbetet. Innan slutversionen lämnas in för tryck skickar studenten arbetet till Urkund för granskning till följande adress: malin.aberg.liu@analys.arkund.se. Därefter lämnar Studenterna/examinator den slutliga versionen av examensarbetet tillsammans med helt ifyllt Ladokblad till *Elisabeth Augustsson* som sedan rapporterar till Ladok och ombesörjer tryckning. (Varje student erhåller sedan ett exemplar av sitt arbete.)

Att tidigt i utbildningen göra det till en vana att delta i framläggingsseminarier är en utmärkt förberedelse för det egna examensarbetet.

Examination

Handledaren avgör när arbetet får seminariebehandlas. De studerande anmäler till inriktningsansvarig eller administratör att de vill lägga fram sitt arbete när handledaren givit sitt tillstånd. Program för slutseminarier vid de olika institutionerna sammanställs av inriktningsansvariga. De studerande får en tid för att lägga fram sitt arbete och en tid för att vara opponent. Tre delar ingår som bedömningsunderlag i examinationen av kursen: det skriftliga examensarbetet, respondentskapet och opponentskapet. Observera att samtliga examineras individuellt.

Examensarbetet (provkod EXAM) bedöms av utsedd examinator utifrån de kriterier som finns i kurshandledningen. Direkt efter seminariebehandling meddelar examinator de förändringar som krävs för att arbetet skall bli lägst godkänt. De studerande genomför dessa förändringar inom en vecka (två veckor vid halvfartsstudier) och lämnar till examinator som meddelar när arbetet är klart. Då meddelas också betyg på det färdiga arbetet.

Om examinator bedömer att arbetet efter bearbetning inte fyller kraven för godkänd, är arbetet underkänt. Texten måste då ytterligare bearbetas. När de studerande anser att nödvändiga förändringar som examinator krävt är genomförda lämnas arbetet till examinator vid nästa examinationstillfälle för förnyad prövning. Varje sådan prövning räknas som ett nytt examinationstillfälle. Inom ett år erbjuds tre examinationstillfällen.

Respondentskap (provkod RESP) och **opponentskap** (provkod OPPO)

Examinator skall i samband med slutseminariet bedöma de studerandes insatser som respondent respektive opponent.

För godkänt respondentskap krävs att de studerande muntligt försvarat de val som gjorts i arbetet och på ett relevant sätt bemött de synpunkter och frågor som opponenterna gett. Då respondenten inte uppnår godkänt resultat i sitt försvar skall denne till examinator lämna in ett skriftligt försvar av sina val och överväganden. Det skriftliga försvaret utgör underlag för ny examination.

Opponenten skall för godkänt visa att han/hon är väl insatt i hela arbetet och dess innehåll genom att sammanfatta arbetet och ställa relevanta frågor kring centrala avsnitt. Dessutom skall den studerande visa förmåga att föra en dialog kring arbetets innehåll och yrkesrelevans och på ett kritiskt, välgrundat sätt bedöma arbetets övergripande förtjänster och brister. Då

opponenten inte uppnår godkänt resultat skall denne till examinator lämna en skriftlig opposition på samma arbete. Den skriftliga oppositionen utgör underlag för ny examination.

Krav för godkänt respondentskap

- visa mycket god kännedom om arbetets struktur och innehåll
- kunna muntligt med vedertaget språkbruk och tydliga formuleringar försvara de val som gjorts i arbetet
- kunna besvara frågor och synpunkter på ett adekvat och begripligt sätt
- visa förmåga att ta till sig relevanta synpunkter på ett konstruktivt sätt

Krav för godkänt opponentskap

- visa god kännedom om arbetets struktur och innehåll
- kunna ställa relevanta frågor kring centrala delar i examensarbetet
- visa förmåga att föra en diskussion kring arbetets innehåll och yrkesrelevans
- kunna diskutera arbetets resultat och slutsatser utifrån teoretiska begrepp eller perspektiv
- kunna skriftligt sammanfatta examensarbetets och oppositionens innehåll

Examinators uppgifter

Examinator har till uppgift att leda seminariet då examensarbetet läggs fram. Detta innebär att ge både opponenter och respondenter utrymme att utföra sina uppgifter och lyssna in respondenternas och opponenternas insatser och bedöma dem. Examinator ger återkoppling efter seminariet hur var och en genomfört sina uppgifter och meddelar om insatserna är godkända eller underkända. Uppgifterna fylls också i på de studerandes LADOK-blad. Examensarbetet examineras då de ändringar som examinator krävt, är genomförda. Först när alla tre delarna i kursen är godkända kan kursbetyg sättas av examinator. Därefter lämnas examensarbete och helt ifyllt LADOK-blad av examinator/student till [Elisabeth Augustsson](#).

Vad gör man när man granskar och opponerar på ett examensarbete?

Vetenskapliga arbeten som avhandlingar, uppsatser och examensarbeten skall granskas kritiskt och diskuteras offentligt innan de godkänns. Denna uppgift utförs som regel av en opponent. Opponenterna inleder sitt arbete med att ge en kort presentation av examensarbetet på ett beskrivande och icke värderande sätt. Avsikten med detta är att författaren då kan se om

opponenten uppfattat innehållet på ett sätt som avsetts och om något behöver förtydligas. Författarna får därpå ordet för att kunna ge eventuella förtydliganden. Därefter börjar en granskning och diskussion som opponenterna förberett. Den skall föras som en dialog. Opponenterna bör koncentrera sig på väsentligheter, diskutera arbetets yrkesrelevans, innehåll och struktur och inte fastna i detaljer och formaliteter. Författarna skall ges tillfälle att argumentera för ståndpunkter i ett konstruktivt samtal. Eventuella språkliga felaktigheter och dylikt kan delges utanför seminariet. Seminariedeltagarna skall ha läst arbetet och har också möjlighet att bidra i diskussionen.

Ett bra examensarbete skall vara strukturerat, sammanhållet, konsekvent och välskrivet. Där skall finnas en röd tråd. Man skall kunna följa hur författarna resonerat kring val av forskningsmetod och kring eventuella problem som kan ha uppstått vid genomförandet. Det är också angeläget att kunna bedöma tillförlitligheten i resultaten. Här följer några exempel på områden som kan behandlas i granskning och diskussion av arbetet. Listan kan också vara till god hjälp i arbetet med den egna uppsatsen.

- Ämnets relevans för den kommande yrkesverksamheten
- Uppsatsens syfte, problemställningar, perspektiv och centrala begrepp
- Teoribildning och tidigare forskning inom området
- Metodval och reflektioner kring metodval
- Tolkningar och argument
- Arbetets poänger
- Idéer om vidare studier och utveckling
- Akribi vad gäller t ex referenser, referenslista, tabeller, figurer etc

Vid planering av oppositionen kan opponenterna med fördel också ta hjälp av de punkter som anges under "Krav på ett examensarbete".

Under kursen ges föreläsningar/seminarier om vetenskapligt skrivande och opponentskap.

Inriktningsansvariga

Engelska: Lars Liljegren/Nigel Musk, lars.liljegren@liu.se / nigel.musk@liu.se

Filosofi: Fredrik Stjernberg fredrik.stjernberg@liu.se

Franska: Ann-Sofie Persson ann-sofie.persson@liu.se

Fysik: Magnus Boman magnus.boman@liu.se

Geografi: Helena Köhler helena.kohler@liu.se

Historia: David Ludvigsson david.ludvigsson@liu.se

Matematik: Jonas Bergman Ärlebäck jonas.bergman.arleback@liu.se

Naturvetenskap: Annika Björn annika.bjorn@liu.se

Religionskunskap: Fredrik Gregorius fredrik.gregorius@liu.se

Samhällskunskap: Lars Niklasson lars.niklasson@liu.se

Spanska: Jean André jean.andre@liu.se

Svenska: Suzanne Parmenius Swärd suzanne.parmenius.sward@liu.se

Svenska som andraspråk: Helena Grönås helena.gronas@liu.se

Teknik: Jonas Hallström jonas.hallstrom@liu.se

Textilslöjd: Katarina Jonsson katarina.jonsson@liu.se

Trä- och metallslöjd: Daniel Nilsson daniel.nilsson@liu.se

Tyska: Wolfgang Schmidt wolfgang.schmidt@liu.se

Kursansvar och administration

Kursansvar och administrativt ansvar för examensarbetet är förlagt till Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL) och till Institutionen för samhälls- och välfärdsfrågor (ISV).

Anders Magnusson vid IBL och *Helene Elvstrand & Ingrid Karlsson* vid ISV är kursansvariga.

Malin Åberg är kontaktperson, vad gäller Linköping, när det gäller anmälan av ämne för examensarbetet och fördelning av rapportnummer (ISRN-nummer), schemaläggning samt uppläggning av arbeten på nätet inför seminariedagen.

Elisabeth Augustsson ombesörjer tryckning/distribution, Ladokrapportering av färdig kurs samt publicerar de arbeten som studenten själv har lagt upp på Electronic Press. I Norrköping är det *Gill Tyrén* som är administratör.

Praktiska anvisningar - Linköping

Före seminariet skall ett rapportnummer (ISRN) till examensarbetet via e-post hämtas från Malin Åberg, (malin.berg@liu.se). Den studerande ansvarar själv för att Ladokbladet fylls i med nödvändiga uppgifter för att administratören ska kunna rapportera slutförd kurs.

Ladokbladet hämtas på Lärarprogrammets hemsida för Examensarbeten inom AUO (se sidan 6). Kursen är fullgjord först när Ladokbladet är helt ifyllt. Bladet lämnas tillsammans med examensarbetet till Elisabeth Augustsson som för in uppgifterna i Ladok.

De inriktningsansvariga arrangerar seminarier för slutlig framläggning vid den egna institutionen.

Till Malin Åberg, IBL, skall, oavsett vid vilken institution arbetet har gjorts, alla vända sig när det gäller:

- att anmäla val av ämne för examensarbetet
- att få ett rapportnummer (ISRN) som skall anges på arbetets titelsida, på biblioteksbladet och på Ladokbladet

Till Elisabeth Augustsson, IBL skall alla vända sig när det gäller att lämna:

- ifyllt LADOK-blad
- slutversionen av arbetet (enkelsidigt i pappersform) för tryckning/distribution
- blanketten ”publiceringsöverenskommelse” (för publicering på Electronic Press)

Följande information om examensarbetet finns på Lärarprogrammets hemsida om Examensarbete inom AUO (http://www.ibl.liu.se/student/lararprogrammet/examensarb_lararprog).

- Aktuellt
- Praktiska anvisningar
- Kurshandledning
- Förslag på ämnesområden
- Anmälningssblankett
- Tidsplan för IBL:s och IKK:s seminarier
- Metodstrimma
- Mallar för
  - Titelsida till examensarbetet
  - Biblioteksblad
  - Ladok-blad AUO
- Lathund för att lägga in examensarbetet på Internet (Electronic Press)

Ansökan om examensbevis

Examensarbetet är vanligen det sista momentet i utbildningen. När alla kurser inklusive examensarbetet är rapporterade i LADOK är det dags att ansöka om examen.

Ansökan sker skriftligt på blankett som hämtas på nätet, adress:

<http://www.student.liu.se/examen/>

Förslag på litteratur i forskningsmetod

- Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2000). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D. Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Dahmström, K. (1996). *Från datainsamling till rapport. Att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejlertsson, G. (1996). *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur .
- Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Ely, M. (1994). *Kvalitativ forskningsmetodik i praktiken - cirklar inom cirklar*. Lund: Studentlitteratur.
- Fangen, K. (2005). *Deltagande observation*. Malmö: Liber Ekonomi.
- Fejes, A. & Thornberg, R.** (red). (2009) *Handbok i kvalitativ analys*. Liber.
- Florén, Å. & Ågren, H.: *Historiska undersökningar. Grunder i historisk teori, metod och framställningssätt*, Lund 2005.
- Gullveig Alver, B. & Ørjar, Ø. (1998). *Etik och praktik i forskarens vardag*. Lund: Studentlitteratur.
- Gustavsson, B. (2003) (red). *Metodiskt kunskapande*. Lund: Studentlitteratur.
- Hartman, S. (2003). *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Hegelund, S. (2008). *Akademisk argumentation*. Stockholm: Liber.
- Jacobsen, J. K. (1993). *Intervju. Konsten att lyssna och ställa frågor*. Lund: Studentlitteratur.
- Jarrick, A. & Josephson, O. (1996). *Från tanke till text. En språkhandbok för uppsatsskrivande studenter*. Lund: Studentlitteratur.
- Johannessen, A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Johansson, B. & Svedner, P.O. (2001). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Kolsgård, S., Kvarnström, L. & Strömbäck, L. (2011). *Att skriva uppsats: handbok för uppsatsskrivande i historia*. (6., revid. uppl.) Linköping: Enheten för historia, Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, Linköpings universitet.

Kullberg, B. (1996). *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, S. (1986). *Kvalitativ analys. Exemplet fenomenografi*. Lund: Studentlitteratur.

Merriam, S. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Närvänen, A-L. (1999). *När kvalitativa studier blir text*. Lund: Studentlitteratur.

Olsson, H. & Sörensen, S. (2001). *Forskningsprocessen*. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv. Stockholm: Liber AB.

Patel, R. & Davidsson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Pedagogisk Forskning i Sverige (2003). vol 8, nr 1-2.

Pramling, I. & Doverborg, E. (2000). *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Liber.

Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2002). *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber.

Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber Ekonomi.

Rönnerman, K. (1998). *Utvecklingsarbete - en grund för lärares lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Starrin, B. & Svensson, P-G. (red.) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Starrin, B., Larsson, G., Dahlgren, L. & Styrborn, S. (1991). *Från upptäckt till presentation. Om kvalitativ metod och teorigenerering på empirisk grund*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, T. (2005). *Källkritik*. Stockholm: Liber

Tough, J. (1976). *Att samtala med barn*. Stockholm: Rabén & Sjögren.

- Trost, J. (2001). *Enkätboken* (2:a uppl). Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J. (2002). *Att skriva uppsats med akribi*. Lund: Studentlitteratur.
- Wibeck, V. (2000). *Fokusgrupper*. Lund: Studentlitteratur.
- Widerberg, K. (1995). *Att skriva vetenskapliga uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Wärneryd, B. (1990). *Att fråga. Om frågekonstruktion vid intervjuundersökningar och postenkäter*. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- Ödman, P-J. (2007). *Tolkning och förståelse*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Övrig litteratur

SAOL Svenska Akademiens ordlista

Svenska skrivregler

Svensk handordbok

Synonymordbok

KURSPLAN

AUO Tvärvetenskapliga ämnesstudier, Examensarbete inom allmänt utbildningsområde, 15hp

Kurskategori Kursen ingår i Allmänt utbildningsområde inom Lärarprogrammet vid LiU

Kurskod LAEXC1

Huvudområde

Ämnesområde Pedagogiskt arbete - PGA

Mål

I examensarbetet inom allmänt utbildningsområde ska den studerande efter avslutad kurs:

- ha tillägnat sig ett undersökande och analyserande förhållningssätt till problem av den art som förekommer i lärarverksamhet samt bearbetat frågeställningar med hjälp av relevanta teoretiska perspektiv.
- utifrån frågor som anknyter till skolans praktiker, och i dialog med relevant forskning med beaktande av etiska regler, ha valt lämpliga metoder för insamling och analys av data
- ha demonstrerat ett analyserande förhållningssätt samt kunnande och medvetenhet vad gäller forskningsetik och forskningsmetod
- ha presenterat och försvarat ett eget arbete, läst och kritiskt granskat vetenskapliga arbeten samt genomfört en opposition

Kursinnehåll

Examensarbetet inom allmänt utbildningsområde är ett självständigt arbete där kunskaper från kurser i pedagogiskt arbete, tvärvetenskapliga ämneskurser samt inriktningar och specialiseringar ska knytas samman och fördjupas. För examensarbetet väljer och avgränsar den studerande ett problemområde i samråd med handledare. Då allmänt utbildningsområde är mångvetenskapligt till sin karaktär kan en mångfald teoretiska perspektiv och metoder användas för att belysa någon aspekt av skolans praktiker. Den studerande ska i examensarbetet fördjupa sin förmåga att identifiera, formulera och analysera yrkesrelevanta frågeställningar. Vad som är yrkesrelevant ska i detta sammanhang ges en vid tolkning. Examensarbetet kan vara en empirisk undersökning, en litteratur- eller dokumentstudie eller ett utvecklingsarbete. I kursen ingår också att läsa, kritiskt granska och på ett konstruktivt sätt diskutera andra studenters arbeten.

Undervisning/Arbetsformer

Examensarbetet innebär att självständigt genomföra och redovisa ett vetenskapligt arbete med handledning individuellt eller i grupp. Dessutom kan föreläsningar och workshops förekomma.

Examination

Den studerande ska framlägga och försvara ett skriftligt arbete vid ett seminarium. Den studerande ska också som opponent kritiskt granska ett annat arbete.

Om arbetet genomförs av två studenter ska den enskilde studentens prestation gå att urskilja.

Studerande som underkänts två gånger på kursen eller del av kursen har rätt att begära en annan examinator vid förnyat examinationstillfälle.

Den som godkänts i prov får ej delta i förnyat prov för högre betyg.

Förkunskap

Tillträde till kursen har den som har grundläggande behörighet samt särskild behörighet SvB/Sv 2B, EnB, ShA och MaA, samt godkända kurser motsvarande 40p inom Allmänt utbildningsområde, godkända kurser motsvarande 40p inom en inriktning, samt genomgången Pedagogiskt arbete block 3 Läraren och lärarens arbete, 10p, eller har motsvarande kunskaper som bedöms likvärdiga

ÖVRIGT:

För tillträde till kursen krävs att studenten har anmält uppsatsämne senast vid angiven tidpunkt (se även utbildningsplanens skrivning om val) enligt den instruktion som återfinns på kursens hemsida.

Betyg

På kursen ges betyget Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd

Kursbevis

Kursbevis utfärdas av styrelsen för utbildningsvetenskap, efter begäran av den studerande. Begäran om bevis ska göras på särskild blankett som finns att hämta på Centrala studerandeexpeditionerna eller via <http://www.student.liu.se/examen?l=sv>. Blanketten lämnas till Examen, LiU

Kurslitteratur

Lista över kurslitteratur fastställs av ansvarig institution/motsvarande.

Övrigt

Planering och genomförande av kurs skall utgå från kursplanens formuleringar. Den kursvärdering som skall ingå i varje kurs skall därför behandla frågan om hur kursen överensstämmer med kursplanen.

Kursen bedrivs på ett sådant sätt att både mäns och kvinnors erfarenhet och kunskaper synliggörs och utvecklas.

AUO Tvärvetenskapliga ämnesstudier, Examensarbete inom allmänt utbildningsområde

AUO Interdisciplinary Studies, Thesis in the General Field

Kursansvarig är: IBL - Institutionen för beteendevetenskap och lärande

Dnr: 1225/04-41

Kurskod: LAEXC1

Provkoder: (se förteckning i LADOK)

Ämne: Pedagogiskt arbete - PGA

Nivå	Utbildningsnivå	Ämneskod	Utbildningsområde
C		PGA	LU

Fastställd 2004-11-23 på delegation av styrelsen för utbildningsvetenskap.
Senast reviderad 2014-05-08

KURSPLAN

Examensarbete på grundnivå inom Lärarutbildningen, 15hp

Kurskategori Kursen ingår i projektet Utländska lärares vidareutbildning (ULV) inom Lärarprogrammet i Linköping; Kursplan för Vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL)

Kurskod 9VA404

Huvudområde

Ämnesområde Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt - UV1

Mål

- planera och genomföra ett avgränsat vetenskapligt arbete med relevans för lärares yrkesverksamhet
- motivera och argumentera för avgränsningar och perspektivval
- bearbeta studiens frågeställningar med hjälp av relevant forskning inom området
- använda och motivera val av metod för insamling av data
- visa medvetenhet om att använda etablerade forskningsetiska principer
- tillämpa ett analytiskt förhållningssätt.
- kunna presentera och försvara ett självständigt genomfört vetenskapligt arbete
- kunna kritiskt granska och diskutera ett vetenskapligt arbete

Kursinnehåll

I kursen vägleds den studerande successivt vad det gäller den vetenskapliga kunskapsprocessens olika delar. Den studerande genomför ett avgränsat individuellt vetenskapligt arbete med relevans för det lärares yrkesverksamhet. Vidare ingår att läsa, kritiskt granska och diskutera andra studenters arbete.

Undervisning/Arbetsformer

Handledning (individuellt och i grupp) och seminarium samt enskilt arbete.

Examination

Kursen examineras genom framläggning och försvar av uppsats samt opposition av annan uppsats på grundnivå.

UPS1 Uppsats 15 hp U-VG

RESP Respondentskap 0 hp U-G

OPPO Opponentskap 0 hp U-G

Studerande som underkänts två gånger på kursen eller del av kursen har rätt att begära en annan examinator vid förnyat examinationstillfälle.

Den som godkänts i prov får ej delta i förnyat prov för högre betyg.

Förkunskap

För tillträde till kursen krävs 60 hp i Allmänt utbildningsområde eller motsvarande samt 60 hp studier i ämnet eller motsvarande.

Betyg

På kursen ges betyget Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd

Kursbevis

Kursbevis utfärdas av styrelsen för utbildningsvetenskap, efter begäran av den studerande. Begäran om bevis ska göras på särskild blankett som finns att hämta på Centrala studerandeexpeditionerna eller via <http://www.student.liu.se/examen?l=sv>. Blanketten lämnas till Examen, LiU

Kurslitteratur

Individuell litteraturlista.

Övrigt

Planering och genomförande av kurs skall utgå från kursplanens formuleringar. Den kursvärdering som skall ingå i varje kurs skall därför behandla frågan om hur kursen överensstämmer med kursplanen.

Kursen bedrivs på ett sådant sätt att både mäns och kvinnors erfarenhet och kunskaper synliggörs och utvecklas.

Examensarbete på grundnivå inom Lärarutbildningen

Thesis at basis level in Teaching Programme

Kursansvarig är: IBL - Institutionen för beteendevetenskap och lärande

Dnr: LiU 2012-00262

Kurskod: 9VA404

Provkoder: (se förteckning i LADOK)

Ämne: Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt - UV1

Nivå	Utbildningsnivå	Ämneskod	Utbildningsområde
G2E	Grundläggande	UV1	LU

Fastställd 2014-04-15 på delegation av styrelsen för utbildningsvetenskap.

Sökguide för informationssökning

Universitetsbibliotekets hemsida

adress: www.bibl.liu.se

UniSearch – standardsökning på hemsidans Sökruta

Samsökning i flera hundra databaser efter artiklar, böcker m.m. Liknar google-sökning med många träffar, men man kan därefter avgränsa och filtrera fram bra och relevanta resultat.

Viktigt: här kan du avgränsa dig till att söka efter enbart vetenskapliga artiklar genom att markera rutan **Scholarly (Peer Reviewed) Journals!**

Nationella katalogen Libris

Adress: libris.kb.se där man hittar böcker, tidskrifter och rapporter från samtliga universitets- och högskolebibliotek i Sverige. (Gratis **Fjärrlån** av böcker inom Norden.) Bäst att söka efter ämnen i. I Libris finns även swepub.kb.se där du kan hitta ännu mer arbeten/artiklar, konferenser mm. av svenska forskare.

DiVA

Adress: <http://liu.diva-portal.org/smash/search.jsf?dswid=3913>. Ansvarig är LiU E-Press, som är LiU's Digitala vetenskapliga arkiv. Både forskningspublikationer och examensarbeten i elektronisk form. Längst ner på **DiVA**'s hemsida hittar man [DiVA-portalen](#) som täcker ett 30-tal lärosäten i Sverige.

Elektroniska uppsatser och examensarbeten från hela Sverige

Finns i [Uppsök](#) som är en söktjänst inom [Libris](#) (Nationell databas för uppsatser och ex-jobb i fulltext).

Tidskrifter

Välj **Tidskriftstitel** i hemsidans **Sökrutas** rullgardin. Här kan du söka både tryckta och elektroniska tidskriftstitlar. Exempel på vetenskapliga svenska tidskrifter i pedagogik är:

[Pedagogisk forskning i Sverige](#)

[Locus](#)

[Nordisk pedagogik](#)

[Nordic studies in education](#) (tidigare *Nordisk pedagogik*) OBS! För läsa artiklarna måste man gå via **Sökrutas** **Tidskriftstitel** på hemsidan.

[Utbildning och demokrati](#)

[Educare](#)

[Didaktisk tidskrift](#)

[Didaktikens forum](#)

[Tidskrift för lärarutbildning och forskning](#)

En annan användbar tidskrift om svenska skolan är [Vägval i skolans historia](#) och ges ut av **Föreningen svensk undervisningshistoria**. (OBS! Endast register på nätet fram till och med 2013. Fr o m 2014 i digital form.)

ERIC – Engelskspråkig internationell databas för att söka efter artiklar i enbart pedagogik och psykologi

Välj **Databasnamn** i hemsidans **Sökrutas** rullgardin och skriv **ERIC**.

Allmänna databaser för att söka efter svenska och nordiska artiklar

Välj **Databasnamn** i hemsidans **Sökrutas** rullgardin och skriv **Artikelsök**.
En annan bra nordisk sökmotor är www.idunn.no.

Citering, referenshantering, plagiering och källkritik

Gå till bibliotekets hemsida. Gå in under rubriken [Citera och referera](#). Här hittar du guider till olika citerings- och referensstilar (Harvard, Oxford etc.). Här hittar du även det mycket användbara referenshanteringsprogrammet **Mendeley** som biblioteket erbjuder introduktionstillfällen som man kan boka. Under rubriken [Upphovsrätt och plagiering](#) på bibliotekets hemsida ges information och tips du kan ha hjälp av.

I [Sant eller falskt?](#) av Thorsten Thurén kan man läsa om metoder i källkritik.

Vetenskaplig litteratur

Vad är det? Titta t ex på [Vad är en vetenskaplig artikel?](#), som finns under rubriken **Att skriva uppsats** på **ÄMNESGUIDEN** för Lärarutbildningarna.

Välj **Databasnamn** i hemsidans **Sökrutas** rullgardin och skriv [Ulrichsweb](#) – det är en databas bl a för att kontrollera en tidskrifts vetenskaplighet.

Ordböcker och uppslagsverk

Wordfinder. Sök under fliken **Mer**. Här finns flera språk.

Nationalencyklopedin. Finns på bibliotekets hemsida under rubriken [Söka och använda](#) och sedan [E-uppslagsverk och e-ordböcker](#).

[Tyda.se](#) – en gratis översättningsmaskin i engelska.

Kontaktbibliotekarier för Lärarprogrammen i Linköping

Solveig Lundin   tel 282056   solveig.lundin@liu.se

Marie Wiberg   tel 282811   marie.wiberg@liu.se

PM

Ett PM kan innehålla följande:

- Syfte:* Här redovisar Du vad Du vill göra och varför Du vill göra just detta.
- Problem:* Här försöker Du formulera en frågeställning (forskningsfråga), som är möjlig att söka svar på genom en empirisk studie av något slag eller genom en forskningsöversikt. Vad vill Du veta/ta reda på?
- Bakgrund:* Vad vet man redan om problemet? Har det tidigare uppmärksammats eller studerats? Här kan Du börja med att gå tillbaka till den litteratur Du läst under tidigare kurser.
- Tänkbar teori:* Finns någon teori som kan hjälpa dig att beskriva, förstå eller förklara ditt problem? Förslag på referenser?
- Undersökningsplan:* Hur vill Du gå tillväga för att bearbeta ditt problem? Var kan Du söka den information Du vill ha? Vilken metod kan vara mest relevant för din problemställning?
- Tidsplan:* Hur vill Du fördela ditt arbete, så att Du blir färdig i tid till inlämningsdagen? Denna plan kommer Du att behöva revidera flera gånger under arbetets gång, men det är bra att preliminärt skissera vissa hållpunkter.